

Výzkum malých nakladatelů

25 subjektů (SČKN má 170 členů)

Shrnutí

Obecné informace o nakladatelství

V této sekci jasně vyplynulo, že drtivá většina nakladatelů má jiné motivace pro vydávání knih než zisk. Často se jedná o společenské motivace, kdy chtějí nakladatelé přinášet do knižního trhu určitý typ knih, kterým se tu jiná nakladatelství nevěnují – ať už se jedná o žánry, témata nebo estetický a řemeslný aspekt. Většina nakladatelů vydává maximálně 3 knihy ročně.

Distribuce

Z odpovědí vyplývá, že vzhledem k výše uvedenému nemají nakladatelé svá nakladatelství primárně pro zisk, který by je kromě dalšího rozvoje i živil, většinu z nich vydávání knih tedy neživí, přestože by v budoucnu rádi. Většina z nakladatelů využívá práce týmu stabilních externistů. V podstatě všichni mají smlouvu s alespoň jedním velkým distributorem, skoro tři čtvrtiny také spolupracují s nezávislými knihkupci.

Finanční zdroje

Z odpovědí lze usoudit, že nakladatelé usilují v různé míře o diverzifikaci finančních zdrojů. Nikdo z nich se nespolehá pouze na jeden příjem, obvykle se jedná o kombinaci tří zdrojů, přičemž jejich skladba a poměr na celkových prostředcích se velmi různí. Veřejná podpora zdaleka nečiní hlavní zdroj příjmů.

Jiné

Pandemie nemoci Covid-19 v roce 2020 do nakladatelských aktivit nezasáhla v takové míře, jak se nakladatelé na jaře 2020 obávali. Mnoho z nich nicméně odpovídalo v době, kdy věřili, že se opatření uvolní dříve a v průběhu podzimu 2020 nikoho z nich nenapadlo, že ještě celé první čtvrtletí a část druhého 2021 budou stagnovat.

Jako řešení vleklých a mnohaletých problémů většina vidí především ve snazším propojení s nezávislými knihkupci. V závěsu jsou systémová řešení jako snížení či úplné zrušení DPH.

Produkce

- je různorodá a specifická – romská literatura, učebnice češtiny, překlady z čínštiny, původní česká beletrie, básnické debutu
- vyplňují literární pole, kde nevydávají velcí nakladatelé
- většina z nich vydává do 10 titulů ročně (nejčastěji maximálně 3 ročně)
- jen 2 subjekty jsou v SČKN

Ekonomická část

- nakladatelství živí jen dva respondenty – jedno je ediční oddělení ústavu Av ČR a jedno nakladatelství středního typu
- pro ostatní je maximálně přivýdělek, ovšem hluboko pod minimální mzdou – nikdo neuvedl, že by zaměstnával sám sebe
- nemají celoroční rozpočet, ale projektový
- nemají zaměstnance, jen externisty
- fungují ve švarc systému pro navázané profese – tento problém stvrzuje i Covid-kultura svým nastavením
- snaha o lepší honorářovou politiku
 - o redakce 60-100 korun
 - o korektura kolem 50 Kč
 - o hladká sazba kolem 50 Kč
 - o překlady – běžně nad 200 korun, spíš více

Distribuce

- problém rabatů nad 50 %

Finanční zdroje

- 14 subjektů využívá veřejné prostředky – něco málo přes polovinu
- běžná je kombinace 2 až 3 zdrojů, jejich poměr se značně liší, ale snaha o diverzifikaci je zřejmá
- problém s nepřekrýváním kalendářů – příliš dlouhé lhůty při vyplácení dotací (jarní „záchranné“ podpory dorazily v říjnu, kdy už ale muselo být vytištěno na vánoční trh), mnoho nakladatelů ovšem nemá na prefinancování

Pandemie

- přímá úměra zrušených akcí a propadu tržeb, u mnohých rapidní
- zavřená knihkupectví jsou také velkým problémem
- nejhorší je vlekllost a nekonečnost
- obecná deprimace a únava

Dlouhodobá řešení

- obecná vstřícnost nakladatelství vůči koncepčním řešením
- několik možností:
 - především propojení knihkupců a nakladatelů bez distribuce (21)
 - snížení či zrušení DPH (15)
 - pevná cena knih (15)
 - více prostředků v grantových výzvách (12)
- další zmíněné
 - lepší fungování České knihovny
 - změna podpor od MK jako a priori ztrátové

Závěry výzkumu

- Covid-19 na všechny z nich dopadl, především je poškodily zrušené akce a menší možnost odbytu v zavřených knihkupectví.
- Nakladatele jejich nakladatelství většinou neživí, někteří by o to stáli.
- Malí nakladatelé nemívají zaměstnance, najímají si externí - obvykle pravidelné - spolupracovníky.
- Jednotlivé redakční práce odměňují vyššími honoráři, než jak je nastaven úzus. Usilují o smysluplné odměňování.
- Nakladatelé mají diverzifikované distribuční kanály.
- Knihkupecké rabaty jsou u všech respondentů nižší než distribuční. Distribuční se pohybují většinou od 50 % výše.
- Nakladatelé mají diverzifikované příjmy - většina uvádí alespoň 2 až 3 zdroje příjmů, jejich poměr je značně různorodý.
- Ne všichni nakladatelé využívají veřejné prostředky v takové míře, jak se obecně soudí a jaký byl výchozí předpoklad.
- Nakladatelé se ani zdaleka neshodují na systémových řešeních typu snížení/zrušení DPH a pevná cena knih. Nelze říct, že jsou malí nakladatelé jednotní.

- Z šetření vyplývá, že malí nakladatelé ovšem stojí o systémová řešení v oblasti distribuce, zároveň se nebrání ani těsnějšímu propojení mezi sebou.
- Jako zásadní systémové řešení je i nutná restrukturalizace dotací přidělovaných MK a SFK a navýšení rozdělovaných prostředků